

Franckesche Stiftungen zu Halle

Considerationes Modestae & pacificae Controversiarum De Justificatione, Purgatorio, Invocatione Sanctorum, Christi mediatore, & Euchariastia

Forbes, William

Helmstadii, A. MDCCIV.

VD18 11391456

Caput. III. De certitudine praedestinationis & finalis in fide & iustitia
perseverantiae: & simul, an fides & iustitia semel habita amitti possint?

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:gbv:ha33-1-219598](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:ha33-1-219598)

174 *De certitudine praedest. & final. persever. p. 113.*
meraria & audaci cum aliorum *dissentientium*
damnatione conjuncta *definitione*, utriusque partis
theologi abstineant. Atque haec de hac con-
troversia satis sint.

CAPUT. III.

De certitudine praedestinationis & finalis
in fide & justitia perseverantiae: & si-
mul, an fides & justitia semel habita
amitti possint?

Nihil certius, quam certitudinem praede-
stinationis sive electionis ad gloriam, si-
ne certitudine finalis perseverantiae, ab
homine vere fideli haberi non posse; ut
omnibus constat. Cum autem de hac absoluta
certitudo hic nec habeatur, neque etiam sine spe-
ciali revelatione haberi possit, ut jam dicturi su-
mus, certe necessario inde efficitur, *neque etiam*
illius certitudinem absolutam, & fidei, haberi posse.

Sententia M. Bucerii in Colloq. ratisb. de qua
etiam p. 166. non nihil dictum, (Pag. 113.) *chri-*
stianum hominem non esse, qui non eadem fidei certitu-
dine credat, &c. aliorumque multorum & magni
nominis Protestantium, sed in hac causa plus
aequo rigidorum, nec cum clarissimis scripturae
testimoniis, nec cum Patrum sententiis congruit.
Consultantur, qui controversias hodiernas fusius
tractant. Ut tamen aliquid dicamus, quid cla-
rius illis B. Augustini lib. de Correctione &
gratia

gratia cap. 13. *Quis ex multitudine fidelium, quam-
 diu in hac mortalitate vivitur, in numero praedesti-
 natorum se esse praesumat, quia id occultari opus est
 in hoc loco, ubi cavenda est elatio? Et de Bono per-
 severantiae l. 2. cap. 13. Ad quam vocationem, &c.
 ut & 22. & lib. 11. de Civ. Dei c. 12. Licet sancti de
 suae perseverantiae praemio certi sint, de ipsa tamen
 perseverantia sua reperimur incerti. Quis enim
 hominum se in actione, profectuque justitiae perseve-
 raturum usque in finem sciat, nisi aliqua revelatione
 ab illo fiat certus, qui de hac re justo latentique ju-
 dicio non omnes instruit, sed neminem fallit? Et in
 plurimis aliis Augustini locis eadem legere est.
 Vide & Prosperum in Resp. ad obj. vincentian.
 resp. ad duodecimam, & auctorem de vocatio-
 ne gentium lib. 2. c. ultimo. Et, ut alios anti-
 qviores omittam, Bernard. serm. 1. de Septuages.
 ait: p. 22. *Quis potest dicere, ego de electis sum? Certi-
 tudinem utique non habemus, sed spei fiducia consola-
 tur nos, ne dubitationis hujus anxietate penitus cru-
 ciemur. Propter hoc data sunt signa quaedam & in-
 diciam manifesta salutis, ut indubitabile sit, eum esse de
 numero electorum, in quo ea signa permanferint. Propter
 hoc, inquam, quos praescivit Deus, & praedesti-
 navit conformes fieri imagini filii sui, ut, quibus
 certitudinem negat causa sollicitudinis, vel fiduciam
 praestet gratia consolationis. Hoc enim est, unde semper
 solliciti, & in timore & tremore humiliemur ne-
 cesse est sub potenti manu Dei, quoniam quales si-
 mus, nosse possumus vel ex parte; quales autem futu-
 ri simus, id nosse penitus nobis impossibile est. Itaque*
 qui*

qui stat, videat ne cadat: & in forma, quae salutis iudicium est, & argumentum praedestinationis, perseveret atque proficiat. Vide eundem epist. 107. Hunc autorem in controversia de Justif. Protestantes, etiam rigidiores, in primis laudare solent. Quae autem ad haec a contra sentientibus responderi solent, nimis frivola sunt, & a Patrum mente omnino aliena, immo plane contraria. Audeo provocare ad iudicium cujuslibet lectoris, in quo vel uncia est iudicii liberi & non affectui mancipati.

Pag. 114.) De finali fidelium perseverantia plurimi, etiam doctissimi Protestantes contra alios gregales suos sic statuunt, quod vere fideles, si in timore & cum pia sollicitudine pergant salutem operari, de continuo divinae gratiae auxilio in ista operatione, & ex eodem de sua finali in fide & gratia perseverantia certi esse possint ac debeant, nisi ipsi sibi desint: penes Deum certe, quo minus perseverent, non staturum; sed *absolutam certitudinem* fidelibus, se officio suo in posterum nunquam defuturos, sed in fide viva & per charitatem efficaci, ut fideles decet, in hac militiae christianae schola semper perseveraturos, uspiam in scripturis promissam esse negant. Immo nec necessarium nec utile fuisse, ut promitteretur, e contrario ut non promitteretur, utilissimum affirmant. Hanc sententiam tuentur, ut constet, Lutherani omnes, & qui in Foederato Belgio Remonstrantes vocantur, aliique & alibi doctissimi Protestantes, ut jam dicemus. Maxi-
ma

ma enim animorum & calamorum contentione de hac quaestione inter Protestantes etiam ipsos semper certatum fuit, atque etiamnum certatur. Existimant enim Protestantes ante nominati, fidem justificantem & gratiam regenerantem non esse electorum propriam, sed aliis quoque multis vocatis, immo omnibus infantibus baptizatis, non κατὰ δόκην tantum, nec solum sacramento tenus, quemadmodum diversum sentientes respondent, sed vere etiam contingere; qui tamen a fide & gratia justificante excidere possunt, immo non raro excidere solent, cum totaliter, tum finaliter. Mitissime & mollissime G. J. Vossius, Patrum, qui de aliquorum fidelium & justorum defectione loquuntur, sententiam exponens, ita inquit in praefatione Hist. de controversiis pelagianis: *Vnde consequitur, non aliud eos (Patres scilicet) voluisse, quam primordia quidem verae fidei & christianae spei ac charitatis communia esse electis ac reprobis; & quamdiu electus in initiis istis, & ut ita dicam, inter atria adhuc haeret, de electione sui certum non esse; cum non desint, qui ab eo fidei gradu resiliant, nec redeant, decidant, nec resurgant.* Aliquanto plenius Augustinus de Corrupt. & grat. cap. 13. *Credendum est, quosdam de filiis perditionis, non accepto dono perseverandi usque in finem in fide, quae per dilectionem operatur, incipere vivere, & aliquandiu fideliter & juste vivere, & postea cadere: neque de hac vita, priusquam hoc eis contingat, auferri.* Atque hanc suam sententiam plurimis S. scripturae locis, Patrum testimoniis,

M

Augu^a

Augustini etiam ipsius, &, qui eum secutus est, Prosperi, qui praedestinationem absolutam defenderunt, variis etiam rationibus confirmant. Pag. 115.) Existimant etiam, ipsos electos iustificatos, lapsos in gravia & atrocia peccata & crimina conscientiam vastantia, ut adulterium, homicidium, idololatriam, abnegationem Christi, a fide viva & iustificante posse ad tempus deficere, & re ipsa interdum deficere quodammodo, & fere totaliter, licet non finaliter. *Dixi quodammodo & fere totaliter*; quia sic se intelligi volunt, etiam qui hanc sententiam acerrime propugnant, Rich. Thomsonus, angulus, in diatriba de Amissione gratiae & iustificat. cap. 9. pag. 48. & 49. ait: *Cum dicimus, electum iustificatum excidere a fide & iustificatione, non ita intelligendi sumus, quasi statuamus, ipsum fidei habitum, aut omnes fidei effectus simul auferri.* Et paulo post: *Nemo sane nostrorum sic insanivit unquam. Exempla enim ecclesiarum initio Apocal. plane contrarium evincunt, Apoc. 3. 2. Esto vigilans, & confirma caetera, quae moritura erant.* Et 1. Joh. 3. 9. diserte dicitur, semen Dei in illis manere, ideoque non posse peccare, scil. ad mortem, i. e. finaliter, ut post veteres aliquot, etiam nostrorum quidam recte exposuerunt: Spiritus S. enim certo excitaturus est semen Dei ad salutarem poenitentiam, cui illud servit: Est, inquit Cyprianus episc. 52. in illis, quod poenitentia sequente revaleat. *Non itaque hoc est, quod docemus, sed dicimus, fidem quoad actum illum vivum, quo iustificat, delinquere, & iustificationem interrompi,*
dones

donec homo lapsus, per poenitentiam ad gratiae thronum confugiens veniam & pacem impetret. In eandem sententiam eruditissimus Vossius Hist. pelag. lib. 6. thes. 13. pag. 596. Cum vero justificantem fidem deficere posse, & re ipsa interdum deficere Patres docent, intelligunt hoc ratione actuum, qui e potentia sive habitu fidei emanant: nam potentiam hanc, quam dicere possumus semen fidei actualis, haud plane tolli, saltem in electis, minime diffidentur, sed otiosam fidei aut charitatis potentiam, fidei aut charitatis nomine haud dignantur eo, quod talis non sufficiat ad salutem. Unde optime Mart. Cellarius, sive Borrhans lib. de Operibus Dei: Fidei virtus non jacet iners, non langvet, non friget, sed negotiosa est, fervet ac calet, & omnes venas cordis, calore lucis suae penetrat. Et Gregor. homil. 30. habitus die festo pentecostes: Nunquam est Dei amor otiosus: operatur enim magna, si est; si vero operari renuit, amor non est. pag. 116.) Digna proinde sunt illo eqvidem Thomsoni loco citato verba, circa finem capitis: Est autem hoc loco notanda & diligenter attendenda summa Dei in electos suos benignitas & misericordia, quod ex eorum animis habitum hunc fidei effluere nunquam finit. Cum enim in fidei actum non, nisi mediante & cooperante cum Spiritus sancti gratia, (male R. Abbotus in sua Animadversione in hanc Thomsoni diatribam cap. 9. pag. 239. legit, typographi errore non observato, cooperante cum Spiritu sancto gratia, & ex eo in auctorem inaniter insurgit) voluntate nostra, prorumpamus, quo suavius, prom-

pius, citius mens interne sese exerat, & in Deum faturatur, ejusdem Spiritus beneficio & initio datus est habitus ille, & postea diligenter in cordibus electorum conservatur, ut, si quando labantur, & a Deo recedant, facilius revocentur ad poenitentiam; quod in Davide & Petro manifestissime videre est, quorum ille inaudita tantum concione Nathanis, hic galli cantu aut potius suavissimo Christi aspectu ad poenitentiam conversus est. Idem legere est apud Vossium, l. supra citato pag. 597. scribentem: *Quod vero dicebamus, potentiam sive habitum fidei non plane extinguere, etiam cum fides renuit operari, eoque salvifica non est, id mire ob oculos ponit immensam Dei bonitatem. &c.* Inno contendit idem Vossius, multos Patrum agnovisse quendam fidei ac pietatis gradum, ad quem ubi quis adscenderit, excidat nunquam, atque etiam de aeterna sui electione sit certus; (illius verba sunt in epist. ad lectorem, Hist. pelagianae praemissa) de quo tamen multi alii vehementer dubitant, an citra specialem revelationem id fieri possit: fuisse interim ille id multis Patrum sententiis adductis confirmare nititur l. 6. thes. 13. pag. 606. *Talium fides, inquam, confirmata dicitur seu roborata, sive, ut vulgo appellant, radicata; qualis non solum Apostolorum erat, postquam miraculose Spiritum sanctum acceperant, sed & olim multorum sanctorum fuit, & nunc est, in quibus fidei donum paulatim precibus ac crebris actibus piis ita est auctum, ut tandem fidelem reddiderit stabilem ac insuperabilem.*

Negant

Pag. 117.) Negant autem omnes omnino cum
 Protestantes, tum Romanenses, quaecumque de
 praedestinatione sententiam tueantur, *electorum*
fidem & iustitiam, utcumque ad tempus deficiat
 seu amittatur, *finaliter amitti posse*, ut constat.
 Siquidem impossibile est, praedestinatum seu ele-
 ctum posse a gratia finaliter excidere, & ex ele-
 cto reprobum fieri: manifestam enim contradi-
 ctionem implicat. Hanc sententiam de fidei &
 gratiae justificantis amissibilitate, ratione prae-
 dicta, defendunt, ut dixi, omnes Lutherani,
 quorum innumeri paene tractatus & disputatio-
 nes hac de re extant. Inter & post alios nuper
 An. 1620. opposuit Barth. Battus, S. theol. pro-
 fessor in acad. gryphisvaldensi, librum super
 hoc argumento libello Sebast. Benefieldi, S.
 theol. professoris in acad. oxoniensi: (lege, le-
 ctor, si ita tibi visum fuerit) Ph. Melanchthon,
communis Germaniae praeceptor olim a Prote-
 stantibus habitus & appellatus, cum suis seqvac-
 bus, viris doctissimis, & in multis moderatissi-
 mis, & Remonstrantes omnes in Belgio Foeder-
 ato sic nuncupati, qui plurima hac de re scripta
 ediderunt, Hugo Grotius, vir omni & varia eru-
 ditione praeditus, in Pietate Ordinum Hollan-
 diae, pag. 24. 25. & in Disquisitione, An pelagia-
 na sint ea dogmata, quae nunc sub eo nomine
 traducuntur? Paris. excusa A. 1622. pag. 123. &
 seqq. aliquot. Ger. Jo. Vossius, vir in Patrum
 lectione versatissimus, ex iisdem idem fuisse de-
 monstrat Hist. pelag. lib. 6. thesi II, 12, & 13. im-

mo in confirmatione theseos 12. pag. 587. haec habet verba : *Communem fuisse antiquitatis sententiam , quam diximus , soli hodie negare possunt , qui caetera fortasse viri sunt non ineruditi , sed in antiquitate tamen plane sunt hospites , vel animum habent unius & alterius sententis ita mancipatum , ut eorum oculis videre malint , quam suis , cumque iis errare praecoptent , quam cum aliis bene sentire .* Ex Patribus idem prolixè ostendit J. Corvinus Antibo-germanni parte 2. cap. 18. & 19. & ex multorum Protestantium scriptis cap. 21. Videatur etiam Petrus Baro , gallus , S. theol. qvondam prof. in acad. cantabrigiensi doctissimus , aliique cum illo sentientes contra Whitakerum , & huic *quoque* , ut ex assertionibus lambethanis constat , de quibus historicam narrationem apud Corvinum lib. supra citato cap. 24. pag. 566. & seqq. Pag. 118.) vide , multo certiore illa , quam Antonius Thysius nonnullis scriptis anglicanis a se nuper editis praefixit. In Colloquio hamptoniensi an. 1603. coram Jacobo VI. M. Brit. Rege, Joh. Overallus , theologus eximius , tunc temporis decanus aedis paulinae , & episcopus nuper norwicensis , aperte defendit , qvoad saepe antea in academia cantabrigiensi contra rigidiores adstruxerat : *Iustificatum , si in peccata graviora incidat , anteqvam poenitentiam agat , qvoad praesentem conditionem in statu esse damnationis , hoc tamen adjiciens , qvoad vocati & iustificati secundum propositum divinae electionis , licet in gravia peccata incidere possint , & reipsa interdum incidant , at-*
que

que sic in praesentem statum irae & damnationis, nunquam tamen excidant, aut totaliter ab omnibus Dei donis, ita ut omnis gratiae etiam semen in illis plane tollatur, aut finaliter a justificatione, sed quod semper per Dei spiritum mature ad fidem vivam & poenitentiam renoveantur, atque sic ab illis peccatis, eorumque, in quas lapsi fuerant, reatu justificentur. Addit Gul. Barlous, qui ejus conventus historiam scripsit, contrariam sententiam, quae statuit, semel justificatum, etiam si in graviora peccata labatur, justificatum tamen manere, antequam de iisdem poenitentiam agat, Regis ipsius ore gravissime reprehensam & damnatam fuisse, vide Hist. conventus p. 41. &c.

Rich. Thomsonus, vir multis literarum nominibus non immerito commendatus, testante etiam adversario, de quo jam dicemus, diatribam de Amissione & intermissione gratiae & justificationis scripsit, excus. Lugduni Bat. A. 1618. in quam mox emisit Rob. Abbotus, episcopus nuper sarisburiensis, vir etiam doctissimus, Animadversionem brevem; sed de illius soliditate judicet aequus lector. Qvalia enim sunt ista, obsecro, quae scribit in fine cap. 22? *Verissimum est, mansisse Davidem in morte, i. e. in reatu mortis, quousque mansit in homicidio, nec habuisse vitam aeternam in se manentem, quia fidei, per quam manet in nobis vita aeterna, virtutem & actum infregerat, & excidisse quidem a justificatione quoad effectum, non quoad rem, privandum quoque re ipsa, nisi quod caelesti generatione conservatus & fidei poenitentia resti-*

*ritus est. Et quod cap. 24. Davidem integro fere anno, quo nondum respuerat, affirmat, non secundum hoc peccatum iustificatum, & tamen simpliciter quoad personam iustificatum, futurum tamen ab hac iustificatione recidivum, nisi ab hoc quoque peccato iustificatus fuisset: (Pag. 119.) Davidem enim peritulum fuisse, (quod etiam ante illum dixit Beza in Colloq. pompelg. parte 2. p. 74.) si ante poenitentiam mortuus fuisset pag. 215. Quam asystata haec sint, vel saltem aenigmatica, quis non videt? Multa alia huiusmodi perplexissima & intricatissima dicta, ex R. Abbati libro desumpta, legere est in Suffragio theologorum britannorum de articulo 5. thesi 3. 4. 5. 6. Quod enim aiunt, *effectum justificationis interveniente particulari tali peccato ad tempus suspendi, statum tamen justificationis non intercedi, nae id omnino frivolum est; siquidem, licet, omnium peccatorum praecedentium veniam Deus peccatori poenitenti indulserit, si tamen is in reatum peccati alicujus gravioris & conscientiam vastantis postea lapsus fuerit, nec actu resipuerit, omnis illa primum concessa remissio ad salutem aeternam consequendam nihil prorsus confert: sufficit enim vel unum peccatum atrox admissum & cognitum, ad hominem, quem nondum ejus serio poenitet, a regno caelorum excludendum.* R. Montacutius in lib. quem de quibusdam controversis articulis contra romanensem anonymum scripsit, cap. 20. & in suo *Appello Caesarem* parte 1. cap. 4. multa affert, huic sententiae firmandae, & acri-*

& acriter contra Puritanos contendit, hanc fuisse communem Patrum sententiam, doctissimosque in Ecclesia anglicana theologos eidem semper assensos, atque etiamnum assentiri. Hunc librum, ut constat, approbavit Fr. Whiteus, episcopus nunc norwicensis. Videatur etiam Th. Jacksonus de Fide justificante sect. 2. cap. 8. edit. 1. p. 257.

Doctissimus Casaubonus eandem probavit sententiā, ut patet ex illius epist. ad Petrum Bertium scripta an. 1611. quam lege in principio bertiani libri super hoc argumento scripti, cui tit. Hymen Desertor. *Tua, inquit, quaestio, (haec scilicet, de qua nunc agitur) pendet ex alia, vel aliis potius, de quibus video, nostros contraria docere antiquis Patribus.* Ridicule faciunt, qui hoc negant. Ibidem etiam librum R. Thomsoni, viri, ut inquit, doctissimi & sibi amicissimi, ejusdem argumenti cum bertiano, nominat & laudat. Quae ex P. Martyris commentario in epist. ad Rom. cap. 7. 15. & cap. 8. 9. citari possent, breviter causa omitto. (Pag. 120.) Illa etiam, quae Wolfgangus Musculus hac de re habet in Locis comm. tit. de Peccato pag. 40. & tit. de Remiss. peccatorum, pag. 63. praetereo. Ipse per se lector visat loca signata. Mitto etiam illa, quae legere est tom. 1. Operum Z. Ursini loco de Peccato, edit. heidelberg. pag. 613, 614, 615. ubi *peccatum regnans* i. e. ut explicat, errorem contra articulos fidei fundamentales, aut peccatum contra conscientiam, excludens ex corde fiduciam remissionis peccatorum, &

obnoxium faciens peccantem morti aeternae, nisi in hac vita fiat conversio, *in ipsos etiam electos aliquando cadere affirmat*, & fuisse probat, atque ad contraria obiectamenta respondet cap. 8. Pareus super hac controversia acriter cum Bellarm. dimicans lib. 3. de Justif. cap. 14. saepe respondet, Protestantes non negare, *fidem in lapsibus sanctorum*, ut Davidis, &c. *amitti quoad actum*, manere tamen semper quoad habitum, seu, ut vocant, quoad semen fidei. Sed an otiosus fidei habitus vel semen in electis lapsis manens, iustificet & ad salutem sufficiat, nec ne, dicat idem Pareus eo ipso loco, pag. 872. Nam contra Bellarminum differens hac de re, de Amiff. gratiae lib. 1. cap. 7. pag. 74. haec habet verba: *Ut rectius intelligat lector, quatenus fides iustificet, maneat vel amittatur lapsibus sanctorum, dico, fidem esse habitum, cuius actus proprius est, ex misericordia Dei accipere remissionem peccatorum, propter Christum. Iustificat igitur fides, non quia habitus, habitualiter, sed quia actus, actualiter remissionem peccatorum accipiens. In sanctis lapsis manet, nec omnino evanescit fides, quia habitus. Nullus enim habitus uno vel altero actu contrario penitus amittitur, quod nullus sophista negaverit. Non manet vero, sed evanescit, quia actus accipiens iustitiam evangelii: sancti enim lapsi donec per respicientiam sese ad Dei misericordiam erigant, non spiritus, sed carnis actus exercent. Tunc igitur fides in lapsis habitualiter tantum manens, proprie iustificans dici, aut eos iustificare non potest. Haec ille ex doctrina sui praeceptoris Vrsini hauserat.*

Sed

Pag. 121.) Sed ut hanc controversiam tandem concludamus, Archiep. spalat. de Rep. Eccl. lib. 7. cap. 11. postquam ostendit n. 225. & aliquot sequentibus ex multis scripturae locis, Patrum testimoniis, variis etiam rationibus a Bellarmino adductis (quibus tamen ipse quaedam alia adjicit) & optime, ut inquit, excogitatis, fidei & gratiae justificantis amissibilitatem, n. 231. 232. 233. ne diversum sentientes nimium offenderet, subjicit, sed admodum frigide, neque etiam sibi aut veritati satis consentaneae, oppositam opinionem modernorum multorum habere sua fundamenta non contemnenda; proinde se non oppugnare. Denique sic concludit: *Non possum tamen hoc loco non monere, quod saepius adverti & observavi, nimios interdum divinae gratiae exaltatores, ut pelagianismum effugiant, in ipsissimum pelagianismum incidere, aut saltem ei non parum appropinquare. Liberi arbitrii usum aut tollunt, aut vinculis gratiae undequaque arctant, ita ut electi jam, ne ad peccandum quidem mortaliter, suo possint prolabi arbitrio. Atque hoc ipsum Pelagiani contendebant, posse hominem cum divinae gratiae auxilio, omnino nunquam peccare. In quo tanquam gravis erroris ab Hieron. lib. 1. adv. Pelag. pluribus arguuntur. Peccant erga etiam filii, sed respiciunt, veniam certam obtenturi: sed quia nemo scit, se esse filium praedestinatum, cum timore & tremore quisque debet suam salutem operari.*

Atque haec de hac quaestione sufficiant, ad
quam

quam tamen tollendam vel saltem minuendam hoc paucis adjectum volo. Admittant, qui in hac causa rigidiores sunt, *etiam multos reprobos*, seu, ut scholae loquuntur, praescitos, *ad tempus vere credere & justificari, postea tamen a sua fide & iustitia*, vel, si ita vis, *fidei & iustitiae initis, penitus & in perpetuum excidere*. Quod certe verissimum esse, plurima clarissima S. scripturae & Patrum testimonia, atq; etiam multae rationes efficacissimae (de quibus omnibus alii consulantur) evincunt. Et quae ad haec responderi solent, inanes tantum sunt argumentorum solidissimorum elusiones, & futiles evasiones. Pag. 122.)

Et quod ad electos justificados, in gravia peccata lapsos, attinet, si *negant*, illos vel ad tempus aliquod a fide & gratia justificante *totaliter* deficere, diserte profiteantur, quod doctiores non negant, se hoc dictum velle, *propter potentiam sive habitum fidei*: quae potentia in electis haud unquam plane tollitur, sed ex immensa & impromerita Dei bonitate semper in illis relinquitur fidei quasi semen, unde per externum Dei verbum & internam Spiritus sancti cooperationem, salutaris fidei actus facile postea eliciatur; fateri se alioqui, non otiosum fidei habitum, sed actum fidei vivae illos justificare. Qui autem *affirmant*, plane & *totaliter* fidem & gratiam justificantem in illis ad tempus tolli, profiteantur itidem, quod doctiores faciunt, hoc se intelligere tantum *ratione actuum salutarium*, qui e potentia sive habitu fidei emanant; potentiam enim hanc in electis haud

un-